

POSTANOWIENIE

30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W. B. i A. B.
przeciwko S. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę ewentualnie o zapłatę,
na skutek skarg kasacyjnych W. B. i A. B.
oraz S. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 8 listopada 2023 r., I ACa 1186/23,

- 1. przyjmuje skargę kasacyjną powodów do rozpoznania;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania;**
- 3. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania wywołanych skargą kasacyjną pozwanego w orzeczeniu kończącym postępowanie kasacyjne wywołane skargą kasacyjną powodów.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego S. S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 8 listopada 2023 r., sygn. akt I ACa 1186/23 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹§ 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹§ 1 pkt. 1, 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze,

które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnych zagadnień prawnych skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia: 1) czy za indywidualnie wynegocjowany - w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. uznać należy warunek umowy (postanowienie umowne), które zostało wprowadzone do umowy kredytu po przedstawieniu konsumentowi co najmniej dwóch możliwych (alternatywnych) rozwiązań oferowanych przez przedsiębiorcę, z których tylko jedno jest potencjalnie abuzywne i przy założeniu, że konsument miał swobodę wyboru oby rozwiązań; 2) czy na etapie oceny możliwości obowiązywania umowy po usunięciu postanowienia abuzywnego i stwierdzenia braku możliwości funkcjonowania umowy bez tych postanowień uznanych za abuzywne, dopuszczalne jest ustalenie treści umowy (stosunku prawnego), w zakresie który był regulowany przez abuzywną normę, na podstawie art. 65 § 1 i 2 k.c. lub art. 56 k.c. w zw. z art. 41 ustawy - Prawo wekslowe lub art. 56 k.c. w zw. z art. 358 § 2 k.c. lub art. 56 k.c. w związku z przywołanymi w przypisie nr 4 skargi przepisami, z których na zasadzie analogii iuris lub analogii legis wynika, że w polskim prawie obowiązuje generalna norma, zgodnie z którą wartość waluty obcej określa się według kursu średniego NBP; 3) czy jeżeli bez abuzywnego postanowienia umowa kredytu dewizowego nie może obowiązywać, to dochodzi do automatycznej jego substytucji normą dyspozytywną, o ile tylko zastosowanie środków krajowych zapewnia doprowadzenie do sytuacji jaka miała miejsce, gdyby umowa nie zawierała tego abuzywnego postanowienia; 4) czy art. 358 § 2 k.c. stanowi szczegółowy przepis dyspozytywny, który znajduje zastosowanie z mocy prawa (automatycznie) w miejsce abuzywnego postanowienia określającego sposób ustalenia kursu CHF, na potrzeby dobrowolnych i fakultatywnych operacji związanych z przeliczeniem przy wypłacie i przy spłacie kredytu; 5) charakteru wyroku sądowego w zakresie orzeczonych skutków abuzywności w postaci nieważności spornej umowy kredytu (konstytutywny czy deklaratoryjny) w odniesieniu do roszczeń pieniężnych o zwrot nienależnych świadczeń, a w

konsekwencji, kiedy powstaje obowiązek rozliczeń stron w związku z unieważnieniem funkcjonującej dotąd umowy kredytu, tzn. kiedy roszczenia restytucyjne stron przedmiotowej umowy stają się wymagalne oraz od kiedy należy liczyć odsetki za opóźnienie w zapłacie tychże należności; 6) czy wynikający z art. 212 § 2 k.p.c., w zw. z art. 156¹ k.p.c. i art. 156² k.p.c. w zw. z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353 § 1 i 2 k.c., w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 i 2 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 367 i art. 268 TFUE oraz w zw. z art. 4 ust. 3 TUE obowiązek poinformowania konsumenta przez sąd o konsekwencjach prawnych wynikających z unieważnienia w całości zawartej umowy kredytu obejmuje konieczność poinformowania konsumenta o możliwości dochodzenia przez bank roszczeń wynikających z unieważnienia umowy, w tym roszczenia o zapłatę tzw. wynagrodzenia za korzystanie z kapitału (nawet jeśli istnienie tych roszczeń nie jest ostatecznie przesadzone), aby konsument mógł świadomie i dobrowolnie podjąć decyzję o skorzystaniu z przysługujących mu uprawnień; 7) czy w sytuacji, w której mechanizm przeliczenia należności w oparciu o tabele kursowe banku, ma charakter fakultatywny, zastosowanie winien mieć reżim art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Potrzebę wykładni pozwany łączy z art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie dotyczącym tego, które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytów walutowych, takich jak sporna umowa kredytu są abuzywne, w przypadku stwierdzenia przez sąd, że uprawnienie banku do jednostronnego ustalania kursu

CHF narusza rażąco interesy konsumenta i jest niezgodne z dobrymi obyczajami, a w konsekwencji czy abuzywna jest wówczas wyłącznie klauzula określająca sposób ustalania wartości CHF, czy też wszystkie postanowienia dotyczące walutowego charakteru kredytu, tj. także te stanowiące, że wysokość zobowiązań z umowy kredytu wyrażona została w walucie obcej.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W ocenie skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z zastosowania przez Sąd odwoławczy art. 385¹ § 1 k.c. i sankcji z art. 58 § 2 k.c. do umowy kredytu dewizowego (walutowego), z całkowitym pominięciem charakteru przedmiotowej umowy, jej specyfiki, jak również wyłącznie fakultatywnego charakteru postanowień dotyczących wypłaty i spłaty kredytu w PLN, które w toku postępowania zostały uznane za abuzywne (w wyroku z 9 października 2020 r., III CSK 99/18, w sprawie, w której przedmiotem oceny była umowa kredytu, tożsama co do treści, jak umowa w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy uznał ją za typową umowę o kredyt walutowy i nie zawierającą postanowień niedozwolonych).

Podnoszone przez pozwanego we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestie prawne i wątpliwości interpretacyjne odnoszące się do tzw. kredytów frankowych zostały już wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym i nie ma uzasadnionych podstaw, aby się do nich ponownie odnosić (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22). Jeśli zaś chodzi o eksponowany przez skarżącego charakter spornej umowy kredytowej, to był on także już przedmiotem analiz prawnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 6 września 2024 r., II CSKP 690/23 i 3 grudnia 2024 r., II CSKP 2316/22).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Punkt 3 postanowienia znajduje uzasadnienie w art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c.

[P.G.]

[a.ł.]